

Расул Гамзатов

Дагестан лежи у Кавказу и граничи се са Каспијским морем. Овде је мало аварско племе, високо у планинама Расул Гамзатов, водећи совјетски песник, бејаше рођен 1923. године у фамилији народног песника Пакистана. „Мој отац дао ми је име Расул, што значи „водећи” у арапском, објашњава Расул Гамзатов. Срећан је песник, за кога читаоци кажу, да је он представник наше земље и наше поезије. Живот једног писца, не суди се по његовим годинама, него по његовим књигама, не постоји боље мерило једне особе него што је његов рад.

Расул Гамзатов био је срећан у својој песничкој каријери: његов први стих је штампан када му је било само 14 година. Од тада више од 40 књига стихова појавило се на аварском, његовом матерњем језику, руском и многим другим језицима народа СССР.

Квалитет његове поезије који привлачи читаоце је оригиналност и спонтаност, његова оријентална љубав афоризма, његова изненадна замисао, мудрост, и беспопштедни хумор. Ово је стварна поезија народа и у исто време рад једног писца, његове дубоке свести и високе одговорности према своме народу.

1963. године Расулу Гамзатову је додељена Ленинова награда за његову књигу песама: „Високе звезде“.

Његове активности на социјалном и јавном раду су многоструке. Он је члан Президијума врховног одбора синдиката дагестанских писаца. Он је активан и на послу Советског комитета за солидарност народа Азије и Африке. И учинио је огроман допринос миру и интернационалном пријатељству.

НАТПИСИ НА ВРАТИМА
И КАПИЈАМА

. . .
Премда је мој дом у страни,
Али ипак одшкрини резе
И завири код мене,
Мој непознати друже.

. . .
Вас у овом дому, људи је много,
Ништа не може да вас огорчи,
Здрави сте сви, а оне, који су болешљиви,
Долазак ваш исцелиће.

. . .
Пролазнице, не куцај, домаћина не буди,
Са злом дошао — отиди, с добром дошао — уђи.

. . .
Овде ћеш олакшање ти наћи
Тугама и болестима.
Као добри гост у кућу ући ћеш —
Отићи ћеш као добар пријатељ.

. . .
Ја сам — цигит, и ја имам само једну
Молбу:
Не улази, уколико не похвалиш
Мога коња.

НАТПИСИ НА ГРОБНИМ КАМЕНОВИМА

. . .
Он мудрац био није
И јунаком био није,
Али поклони се њему:
Он је био човек.

. . .
Онај ко лежи овде кратак проживео је век;
Не зна се, где је живео он, шта је он знао.
Извесно је само: био је он човек,
Родио се — плакао, умирао — стењао.

* * *

Неправдом за живота у расправу
Ступао је цигит.
Неправда је жива до данас,
А он лежи.

* * *

Еј, плашљивче, не радуј се, што је пао,
Што спава у земљи хероја.
Своју пушку и ханџар
Он није понео са собом.

* * *

Није скупио ни паре, ни стоке, ничег
Сиромашни брђанин, што лежи под тим брегом.
Негде песме певају — то су песме његове.
Негде песме певају — то су песме о њему.

* * *

Невеста је имала избор невелик:
Гробни камен или муж — старац.

* * *

Овде почива храбар цигит,
А храброст је остала живети.

* * *

Кукавица такође негде спава,
А кукавичлук је остао живети.

* * *

Живи, нека је све црно у твојој судби,
Утеши се, брате, мени је горе, него теби.

* * *

Друмовима идемо ми, али ево беде:
Све нас друмовима приводе овде.

* * *

Певачу земље радне,
Ја спавам у гробу тесном!
Ко спава упоредо са мном?
Мени је непознато!

НАТПИСИ НА ХАНЦАРИМА

. . .
Примивши ханџар, запамти за почетак:
Нема бољег места од тебе за ханџар.

. . .
Премда ће га сунце пећи својом ватром,
Крв никада неће усахнути на њему.

. . .
Да би овладао ханџаром, памти, пријатељу,
Глава је потребнија од руку.

. . .
Ханџар у рукама глупака —
Нестрпљив је.
У рукама у мудраца —
Спор је.

. . .
Постоји бритва за бркове, а за храстове секира.
Не узимај ханџар непотребно, житељу планина.

. . .
И жао ми је увек тога,
Кога сам ја убио.
И мрзим оне, кога ми
Предстоји да убијем.

. . .
Клањајући се, за дршку се држим,
Али његовом оштрицом клањам се.

. . .
Једаред негде је проливена крв
Ханџаре оштре, да би се поново пролила.

. . .
Тим је он страшан, тим је он језив,
Што не разуме шалу.

Ханцар врео бива,
Премда је хладан као лед.
Децу он не рађа,
Него ствара сиротињу.

НАТПИСИ НА ВИНСКИМ РОГОВИМА

Да буду здрави људи пијући,
Наливајући и пресушујући,
Давајући и берући,
Знајући смисао у вину и не знајући.

Па шта је, нека се слави вода.
И поштење јој и хвала.
И све што није за воду овде
Ја узимам са чела вола.

Ко је пио вино, отишао је, ко пије, отићиће,
Али зар је тај бесмртан, ко не пије?

Дajte да се пије, ако се пије,
А повод за пиће наћиће се.

Ако си ти и сам себи налио
И заголицао, сркао,
А свеједно ти је, што си пио,
Препознаће цело село.

Понекад не зна чак ни бог
То, што слуша вински рог.

Како хоћеш пиј, мало или помного,
Али само, да не заборавиш ка дому друм.

* * *

Онај пије вино коме је забрањено,
И онај ко брани да се пије вино.

* * *

Од кишице — трава,
Од пијанке — речи.

* * *

Мудрац понекад глупи, ако пије . . .
Бива, уосталом, и обрнуто.

* * *

Ти сипаш вино и пијеш,
Као цар и господар,
Чекај, још да разумеш,
Да си ти вину служитељ.

* * *

Пити могу сви,
Потребно је само
Знати, где и са ким
Због чега, када и колико.

НАТПИСИ НА ПАЛИЦАМА

* * *

Када с коња сиђеш ти, само она
Једна теби замениће вранца.

* * *

Макар на њој и весели шара,
Тога, ко је са њом, тужан је поглед.

* * *

Домаћине сиромашни мој,
Ти си почасту достојан,
Ти ил старац седи,
Или богаљ - војник.

* * *
Шумела ја сам као лишће,
Била ја сам млада.
Сада тужим с тобом
О младости прошлој.

* * *
Ја сам ноге за безногог
Цигита — јунака.
Очи ја сам за убогог
Слепца.

НАТПИСИ НА РУКАМА¹

* * *
Ишла је јунаку она и мудрацу.
Погледаћемо, да ли ће ти бити добра.

* * *
Скакаће у њој јунак
И у пут, и у смртни бој.
На њој он мртав
Вратиће се дому.

* * *
Теби и у олуји и у међави
Она је и кров и постеља.

* * *
Макар она и црна, али не даје топлоту
Оним људима, чија је душа црна, а не бела.

НАТПИСИ НА СЕДЛИМА

* * *
Седи у седлу, све док не остари се
Ил на земљу, под ноге коњу, не свалиш се.

* * *
Јуначина или седи у седлу,
Или тихо спава у влажној земљи.

¹) Бурка — Пустени или крзнени огртач на Кавказу

* * *
Цигит, не пробај мене
На леђима туђег коња.

* * *
Ти ћеш расти у седлу, у седлу ћеш јачати,
Оно је теби узглавље и кревет.

НАТПИСИ НА ОГЊИШТИМА И КАМИНИМА

* * *
Куд год био бачен ти судбином,
Његову топлоту ти ћеш однети са собом.

* * *
Беда ти је, пријатељу,
Чије срце не лупа.
Беда ти је, огњиште,
Где пламен не гори.

* * *
И ако се моја ватра угаси,
Жалите не мене,
Него те, који су седели толико пута
Крај моје ватре.

* * *
Када је ногама **топло**,
И на души је светло.

* * *
Вама тако нигде топло неће бити, изузев
Као овде, крај огњишта у очинском дому.

* * *
Не без разлога започињу се
Од детињства, са огњишта
Бајке, што се завршавају
Погибијом непријатеља.

НАТПИСИ НА КОЛЕВКАМА

* * *

Нека онај коме се овде спава усни сан.
Нека буде суђено да се дремљивом оствари.

* * *

Бучан је дечак твој,
Ти не можеш да спаваш, па шта —
Ти си такође био такав,
Он је на тебе налик.

НАТПИСИ НА СТЕНАМА

* * *

У часу туге плачи, хероју,
Немогуће је другачије.
Кад је лоше време
И стене плачу.

* * *

Храброст се на стену пењала,
Очајање с ње се бацило.

* * *

Љубав цигита, срчаност је орла
Не питају, да ли је стена висока.

Превео: Љубиша Мишић